

VISSZATEKINTÉS EGY ÉVTIZEDRE – FELSŐOKTATÁS ÉS KIHÍVÁSOK

DR. BÓDIS JÓZSEF
ELNÖK

MAGYAR REKTORI KONFERENCIA

MAGYAR FELSŐOKTATÁS
2017 KONFERENCIA
2018. JANUÁR 25.

AZ ELMÚLT ÉVTIZED:

A pénzügyi válság hatásai a felsőoktatásra

- ❖ finanszírozás csökkenése
- ❖ hallgatói létszám csökkenése
- ❖ a felsőoktatás szerepének, hatékonyságának, az állam szerepvállalásnak, az egyetem missziójának és társadalmi felelősségének újraértelmezése

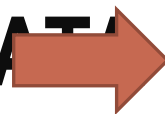
Központi kérdések:

- ❖ finanszírozás és gazdálkodási kérdések
- ❖ vagyoni helyzet
- ❖ egyetemi autonómia
- ❖ nemzetközi autonómia

2008

- ❖ a felsőoktatási intézmények vagyoni helyzetének megoldása és vagyonhoz juttatása
- ❖ a vagyontárgyak tulajdonjogának megszerzése
- ❖ vagyongazdálkodási szabadság = felsőoktatási autonómia
- ❖ **státusz** – vállalkozási közintézeté alakulás lehetősége
- ❖ alapszakszerkezet felülvizsgálata

ALAPSZAKOK VIZSGÁLATA

SZAKTISZTÍTÁS

Javaslat (2009): 1 szak törlése, 3 új szak, 6 képzési területen nincs változás

2013 – az MRK vállalta újból: a szakstruktúra átalakítására ad javaslatot

2015 – Felsőoktatási Kerekasztal : EMMI egyeztetések, majd hirtelen (fűnyíró-elven) végrehajtott szaktisztítás

2017 – újra „megnyitották” a szakjegyzéket, de első körben csak 3 új szak kerülhetett be

Az autonómia korlátozásának tekinthető az, hogy jogszabály rögzíti az egyetemek által indítható szakokat – teljesen megmerevíti a rendszert.

2009

- ❖ gyakorlatigényes szakok szabályzásának igénye
- ❖ szakképzési hozzájárulás
- ❖ jogalkotás – a minisztérium gyakran nem egyeztet a felsőoktatást érintő jogszabályokat
- ❖ EUA Prágai Nyilatkozat – a felsőoktatás és a kutatás nagymérvű támogatása mellett
- ❖ kötelező emelt szintű érettségi, először orvosi, fogorvosi, gyógyszerész és állatorvos szakon
- ❖ politizálás a felsőoktatásban
- ❖ finanszírozás – újabb zárolások, orvosi egyetemek kritikus anyagi helyzete

2010

- ❖ **A finanszírozás maradt a középpontban:**

Képzési költségek munkáltató általi finanszírozása költségesebb lett:

míg korábban nem terhelte adó és járulékteher a munkavállaló képzési költségeinek átvállalását, 2010-re adóköteles béren kívüli juttatássá alakították, ezzel fontos forrásokat vontak el a felsőoktatástól – a munkáltatók kevésbé szívesen fizették

- ❖ **Felsőoktatási stratégiában proaktív MRK!**

2011

- ❖ A felsőoktatási stratégia alkotásának kezdete – problématerkép és koncepció

Az FTT állásfoglalása is egyezett az MRK által megfogalmazott alapelvekkel.

- ❖ Először lettem az MRK elnöke: *„feladatok sorozata sok-sok egyeztetéssel, vitával, konzultációkkal és a közös érdek markáns képviselésével – összefogással, a kollektív bölcsesség mentén.”*

- ❖ **Kreditalapú finanszírozás** tervezetének kidolgozása (MRK Gazdasági Bizottsága):

- A hallgatók eredményes teljesítése alapján történik a finanszírozás
- Támogató és ösztönző rendszer
- Rugalmas keret a többleteljesítmények ösztönzésére

2012

Finanszírozási–gazdálkodási kérdések:

- ❖ külső ösztöndíjak is legyenek adómentesek
- ❖ szakképzési hozzájárulással is lehessen a felsőoktatást támogatni
- ❖ finanszírozást törvényben kell szabályozni – AB-döntés
- ❖ MRK-javaslat a zárolások elosztási mechanizmusára
- ❖ MRK: 3–4 évre rögzítsék a sarokszámokat a tervezhetőség érdekében

MRK munkacsoportok:

- Önfinanszírozó modell kidolgozása
- Egyetemek/főiskolák gazdálkodása

2012

- ❖ Intézményi integrációk – összevonások – évek óta tartó elvonások
- ❖ Magánintézmények esélyegyenlősége – Diákhitel#2

- ❖ **Nemzetköziesítés:**

 Brazil ösztöndíjprogram – „Tudomány határok nélkül”
összesen több, mint 2000 brazil hallgató a magyar felsőoktatásban

Campus Hungary

Stipendium Hungaricum ösztöndíjrendszer

- ❖ **Rektorválasztás szabályainak módosítása –**
egyetemi autonómia csorbítása: szenátusi vélemény nem köti a minisztert

2013

Felsőoktatási Kerekasztal – egészen napjainkig

❖ **Kancellária tervezete** – az MRK ellenezte, a kettős irányítás megvalósulását lehetetlennek tartotta.

Alternatívaként **irányító testület** felállítását javasoltuk – kancellár halasztva

2013

- ❖ Finanszírozás: szaktisztítás – racionalizálás, hatékonyságjavítás
- ❖ Milliárdos nagyságrendű alulfinanszírozottság (PPP)
- ❖ Hallgatói szerződések
- ❖ MRK Határon Túli Magyar Felsőoktatási Intézmények Bizottsága
- ❖ Miniszter:
 - nincs esély a radikális átalakításra
 - szakstruktúra reformja elmaradt – csalódott
 - nincsenek kancellárok – nagyvállalati menedzserben gondolkodtak

2014

❖ Tudományos normatíva eltörlése

Az MRK 2014 óta képviselte a tudományos normatíva visszaállítását, amely az alapkutatások fejlesztésének forrása. **2018**-ban a **Felsőoktatási Intézmények Kiválósági Program** keretében ezen normatíva eltörlésének kompenzálására 15 milliárd forintot sikerült visszavezetni a rendszerbe.

❖ **Bérrendezés I.** – FDSZ – mestertanár fizetése magasabb, mint egy egyetemi docensé

❖ Tiltakozás a klinikák szétválasztása ellen

❖ Megalakult a **Duális Képzési Tanács**, és ezzel párhuzamosan az **MRK Duális Képzési Munkacsoport**

2015

- ❖ **Gólyatábori** botrányok – mentálhigiénés tanácsadó szolgálatok szerepe, egyre több jó megoldás, jó gyakorlatok
- ❖ Tiltakozás az NKE kizárólagos államtudományi képzései ellen
- ❖ Legnagyobb munka: **KKK-k átalakítása** – új koncepció (kompetenciák) szerint, az új szűkített szakjegyzéknek megfelelően – 2016-ban megszületett a miniszteri rendelet.

2016

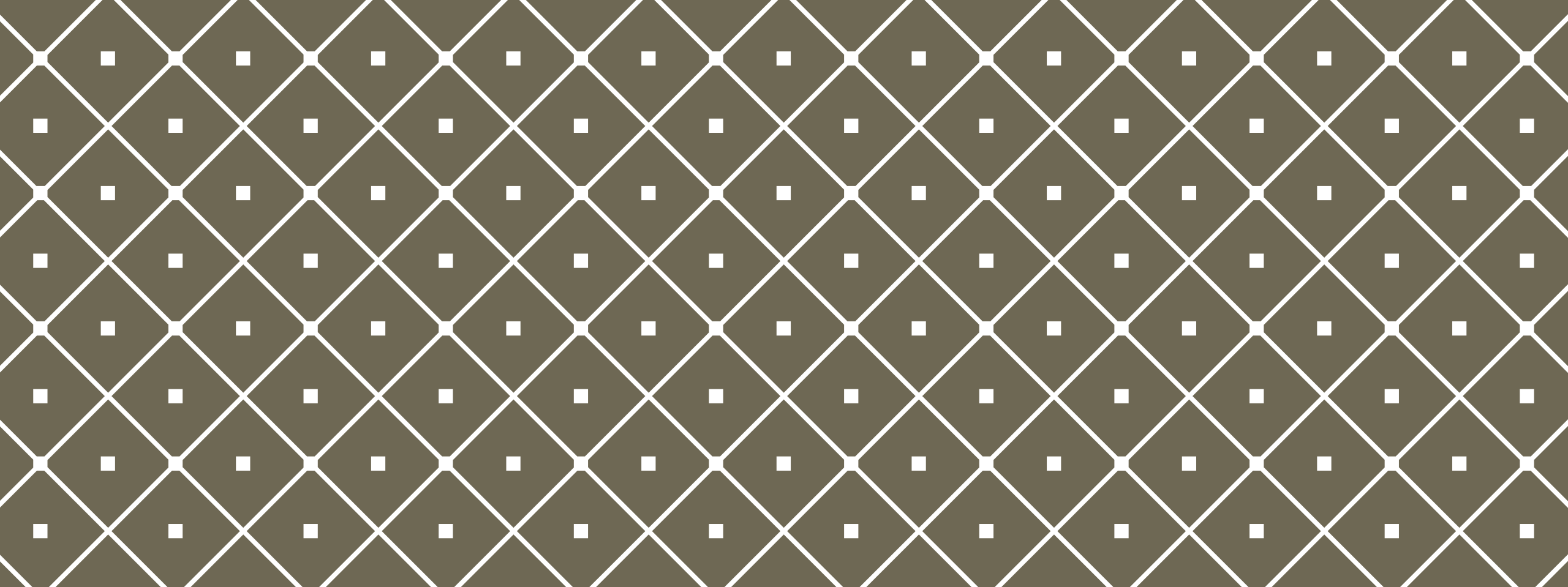
Rektori munkacsoportok felállítása – intenzív munka – eredmények

1. A felsőoktatási intézmények kezelésében lévő ingatlanállomány tulajdonba vétele, az átadás koncepciójának kidolgozása
- 2.a. Speciális doktori cím bevezetése a sport és a testnevelés területén
- 2.b. Az alkalmazott tudományok egyetem kategória tartalmi elemeinek standardizálása, az idetartozó intézményekkel szembeni elvárások megfogalmazása, teljesítményeik mérésének egységesítése, továbbfejlődési irányaik kijelölése
2. A kancellári rendszer értékelése
3. A hallgatók művészeti teljesítményének elismerése a felsőoktatás rendszerében

2016

Rektori munkacsoportok felállítása – intenzív munka – eredmények

4. Az orvosképzés fejlesztése: meglévő oktató–kórházi rendszer magas szintre emelése, ún. kórházi tanszékek létrehozása
 5. Konzisztórium működése
 6. Duális képzési modellek
 7. Lemorzsolódás csökkentése – FOKSZ
 8. Egységes teljesítményértékelés
- + Egyetemi oktatók béremelése és a leköszönt rektorok juttatásaival foglalkozó munkacsoportok

A KANCELLÁRI RENDSZER ÉRTÉKELÉSE

A KANCELLÁRI RENDSZER KRITIKÁJA

„A kancellári rendszer nem önmagában jó vagy rossz, annak működőképességét a rektor és a kancellár között meghúzott hatásköri viszonyrendszer határozza meg. Hatékonyságát, vagy annak hiányát pedig a kiválasztott és kinevezett majdani kancellárok személye, valamint a fenntartói szervezetirányítás minősége befolyásolja.”

- ❖ **Az új szervezetirányítási modell működésének tapasztalatait legkésőbb 2015 elején az érintettek bevonásával kiértékelni, és a részletes szabályokat ennek megfelelően korrigálni!**
- ❖ **Az MRK több felmérést is végzett.**

A KANCELLÁRI RENDSZER KRITIKÁJA - FELMÉRÉSEK

Javaslatok – 2015:

- a rektor és a kancellár hatáskörének pontosítása
- a kancellár előzetes tájékoztatási kötelezettsége
- a belső ellenőrzési rendszer függetlenségének biztosítása
- vezetői és kancellári kinevezések hosszának összehangolása
- a kancellár kinevezési feltételeinek pontosabb meghatározása
- a kancellár kiválasztásában az intézményeknek véleményezési joguk legyen, valamint a rektor is be legyen vonva a kiválasztás folyamatába – megvalósult 2017-re, a kancellár személyének elfogadottságát biztosítja
- Az EMMI-ben is felmerült az egyetértési jog eltörlése

2017

- ❖ Az **MRK béremelési javaslatához** képest a minisztérium **10 %-kal** alacsonyabb ajánlatot tett, bevezetésére **2017 januárjában** került volna sor. Államtitkári ígérek ellenére ilyen mértékű bérfejlesztés nem valósulhatott meg.

Államtitkárság: a **kancellári rendszer** bevezetésének elsődleges célja az **egyetemek működésének megismerése** volt. Közös munkacsoport felállításának javaslata: a felsőoktatási intézmények gazdasági társaságokká alakulásáról – nem valósult meg.

- ❖ **CEU-ügy**

2009-ben az MRK már felhívta a figyelmet többek között az Andrássy Egyetem és a Közép-európai Egyetem (CEU) státuszának rendezésére.

- ❖ **Felsőoktatási Intézményi Kiválósági Program:** tudományos normatíva helyett

KIHÍVÁSOK

AZ ÚJ TECHNOLÓGIÁK TELJESEN MEGVÁLTOZTATJÁK VILÁGUNKAT

A JÖVŐ TECHNOLÓGIÁI

A világot formáló megatrendek és a technológiai fejlődés új eszközök és eljárások iránt támaszt igényt.

A megjelenő új technológiai vívmányok egyre **komplexebbek**.

A negyedik ipari forradalom új kihívások elé állítja a hazai ipart.

Forrás: OECD (2016):
Science, Technology and
Innovation Outlook 2016 alapján
MNB

BELÉPÉSI PONTOK A XXI. SZÁZADBA

Mezőgazdaság

Biotechnológia

Elektromobilitás

Bányászat

Vízgazdálkodás

Hulladékgazdálkodás

Digitalizáció

Robotizáció

Szórakoztató ipar

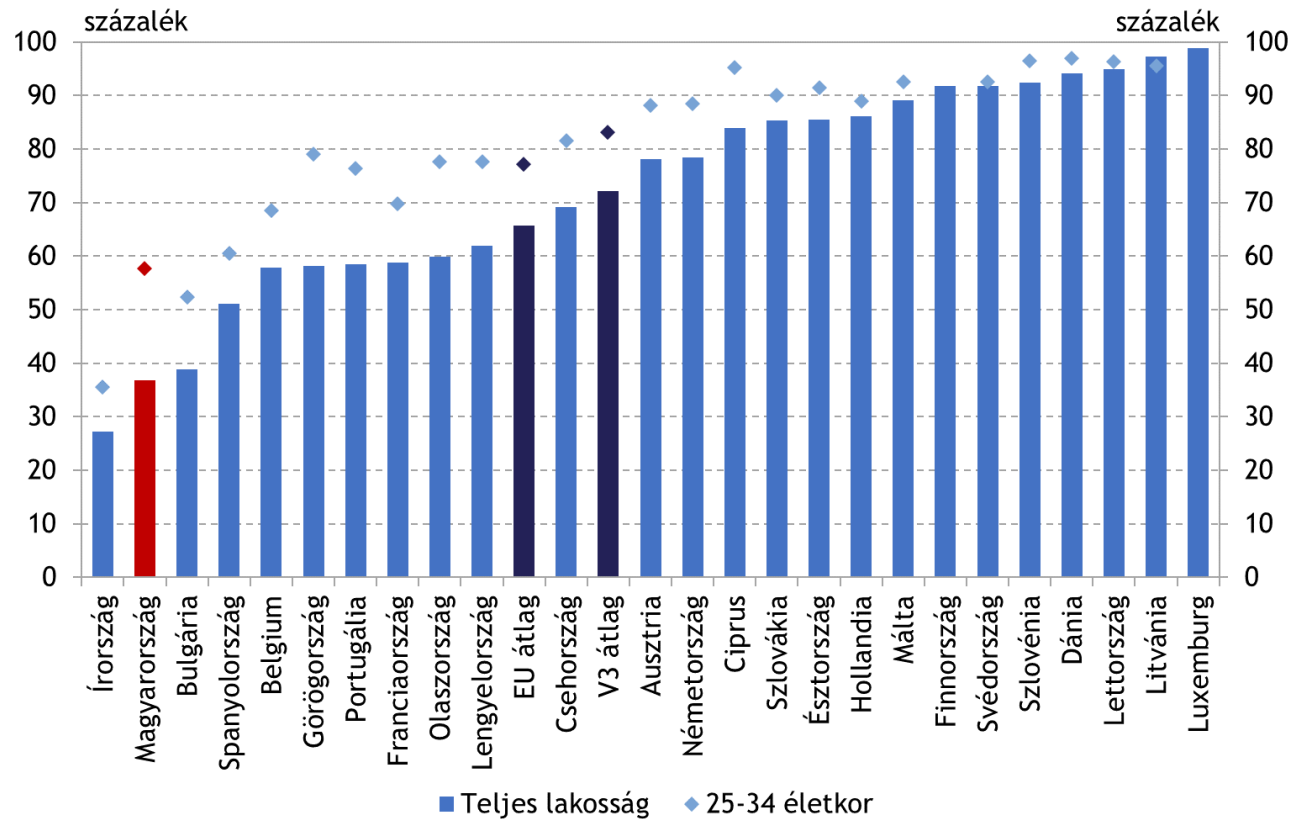
Turizmus és egészségipar

Megújuló pénzügyi szolgáltatások

AZ IDEGEN NYELV TUDÁSON JAVÍTANI KELL

LEGALÁBB EGY IDEGEN NYELVET BESZÉLŐK ARÁNYA
Saját bevallás szerint, 2011

A saját bevallás szerint beszélt idegen nyelvek – területén az egyik – legrosszabb mutatóval rendelkezik Magyarország az unión belül.

A beszélt idegen nyelvek alacsony száma igen komoly versenyképességi hátrányt jelent.

TELJES FELSŐOKTATÁSI REFORM SZÜKSÉGES

Stabilan **nincs magyar egyetem a világ legjobb 500 intézménye között** – ellentétben Csehországgal, Észtországgal vagy Szlovéniával.

Egyetemek száma

**TOP 500-AS
EGYETEMEK SZÁMA**

1 millió 15–29 éves lakosra
vetítve

Kitűzött célok:

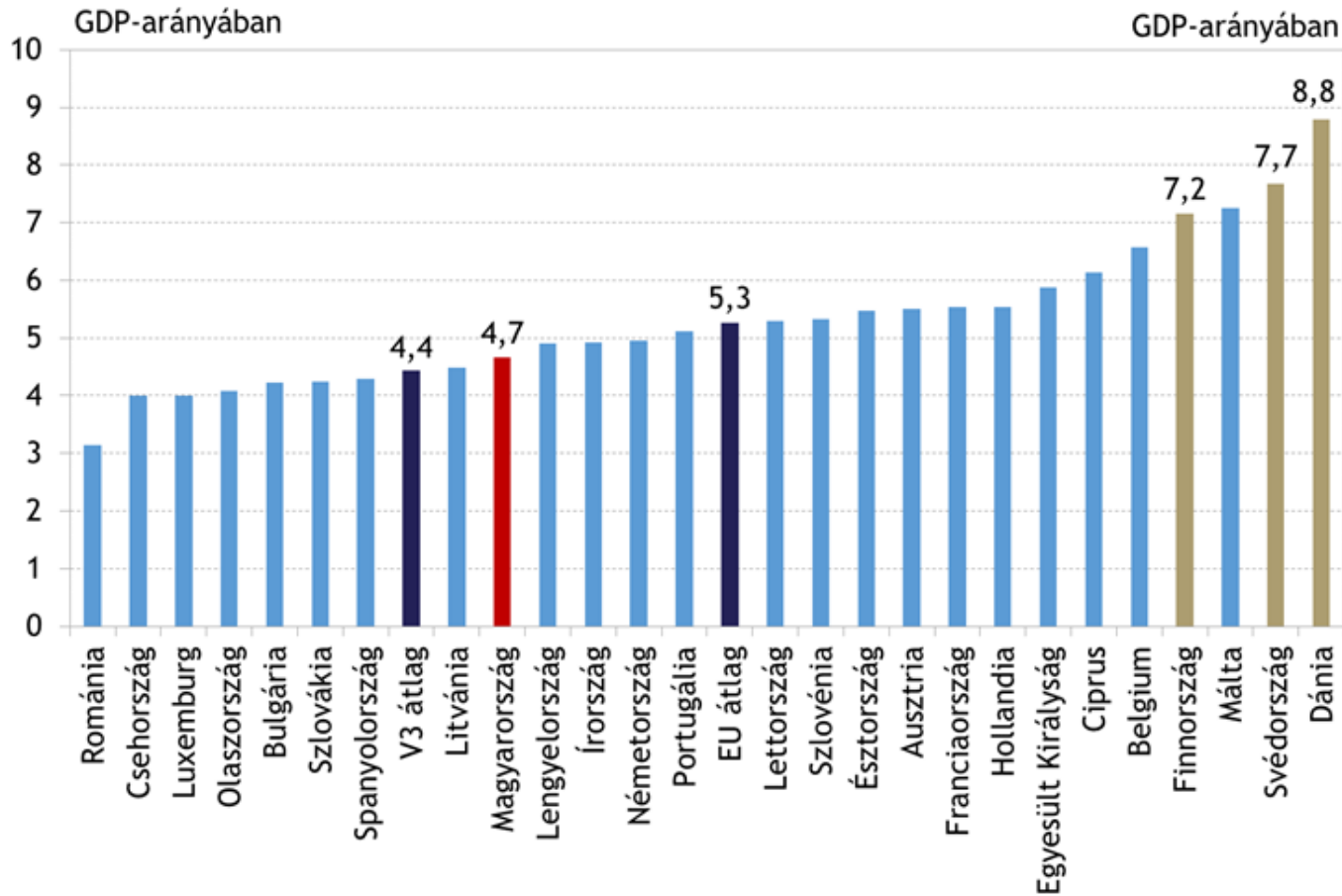
1. Egy TOP-50-es egyetem
2. További egy TOP-100-as egyetem
3. További kettő TOP-200-as egyetem

Ehhez szükséges lépések:

- Felsőoktatás elszigeteltségének csökkentése
- Piaci igények és magántőke becsatornázása az oktatásba
- Fokozottabb verseny az intézmények között
- Kettős diploma programok támogatása

Forrás: ShanghaiRanking
Consultancy

AZ OKTATÁSI KIADÁSOK SZINTJÉT ÉS HATÉKONYSÁGÁT IS NÖVELNI SZÜKSÉGES

ÁLLAMI OKTATÁSI
KIADÁSOK
2014

A skandináv országok példáját érdemes követni az oktatás területén.

A KIHÍVÁSOK

- ❖ **Finanszírozás és korszerű gazdálkodás – az állam nem vonulhat ki a finanszírozásból**
- ❖ **Államon kívüli szereplők bevonása (versenyszféra)**
- ❖ **Elismeri és ösztönzi a képzés minőségét, eredményességét (versenyképes teljesítmények)**
- ❖ **Oktatói bérek rendezése sem várhat tovább (versenyképes bérek)**
- ❖ **Túlszabályozottság csökkentése (dereguláció)**
- ❖ **Humán- és reáltudományok helyes aránya !?!**

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Dr. Bódis József elnök
Magyar Rektori Konferencia
mrk@mrk.hu

